מחוון למורה

מחוון: קבורת יעקב ומות יוסף: "אתם חשבתם עלי רעה, אלהים חשבה לטבה"

1. מה: "אֲשֶׁר־מְכַרְתֶּם אֹתִי" / נ: "חֲשַׁבְתֶּם עָלַי רָעָה". מה: "כִּי לְמִחְיָה, שְׁלָחַנִי אֱלֹהִים" / נ: "אֱלֹהִים, חֲשָׁבָהּ לְטֹבָה" ו"הֲתַחַת אֱלֹהִים, אָנִי". מה: לכלכל אותם בגושן / נ: "אָנֹכִי אֲכַלְכֵּל אֶתְכֶם, וְאֶת־טַפְּכֶם".
2. רש"י (מן המדרש): כל עוד יעקב חי, יוסף קירב אותם לשולחנו בשביל כבוד אביו; אחרי מותו לא קירב אותם, והם חששו שישנא אותם.
3. אין מקור לציווי בפרקים הקודמים. רמב"ן: לפי הפשט יעקב לא ידע כלל שאחיו מכרו את יוסף; לכן סביר שהאחים ניסחו את הציווי בעצמם, מתוך פחד.
4. רש"י: "שֶׁמָּא בִּמְקוֹמוֹ אֲנִי?": אם אלוהים הפך את הרעה לטובה, יוסף לבדו אינו יכול להרע להם. ספורנו: "הַאֲמְנָם אֲנִי דַּיָּן תַּחְתָּיו": אין לו סמכות לשפוט את מי שהיה שליח של ההשגחה.
5. "פָּקֹד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם, וְהַעֲלִתֶם אֶת־עַצְמֹתַי מִזֶּה". הספר נגמר בגלות ("בָּאָרוֹן בְּמִצְרָיִם") עם הבטחה ליציאה; בשמות יג, יט משה לוקח את עצמות יוסף.
6. תשובה טובה: שני אירועים (למשל המכירה שהובילה לבית פוטיפר; פתרון חלומות פרעה שהוביל להצלה מרעב); ספורנו: האחים פעלו "בִּשְׁגָגָה", כי חשבו את יוסף לרודף, ואלוהים הפך זאת לתכלית טובה; עמדה מנומקת על אחריות (למשל: הכוונה הרעה נשארת, "חֲשַׁבְתֶּם עָלַי רָעָה"). ניקוד מוצע: שני אירועים × 4, ספורנו 5, עמדה 7.

פרשנות מסומנת כפרשנות (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ופרשנים נוספים מתוך ספריא). נוסח הפסוקים ממכון ממרא; שם ה׳ מובא בכתיב ה׳. ממלכתי: סיפורי יוסף ואחיו (בראשית לח-נ) נלמדים בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, ספורנו ומדרש); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.